

ПОПА ОЛЕКСІЙ, здобувач вищої освіти
Науковий керівник – **БУРКОВСЬКА АННА**, доктор філософії (економіка),
доцент кафедри менеджменту та маркетингу,
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ПІДХОДИ ДО ДОВГОСТРОКОВОГО ПЛАНУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ В РІЗНИХ ТИПАХ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Довгострокове планування та управління ресурсами є основою успішного функціонування аграрних підприємств. В умовах швидких змін клімату, технологічних новацій та економічних коливань, важливо розробляти стратегії, які дозволяють не лише підтримувати стабільність, а й забезпечувати зростання. Різні типи аграрних підприємств потребують специфічних підходів до планування залежно від їх видів діяльності та ресурсних можливостей [1].

Для великих аграрних підприємств, які займаються промисловим виробництвом, ключовим фактором є ефективне використання фінансових та матеріальних ресурсів. У таких компаніях довгострокове планування передбачає інвестиції в технології для підвищення продуктивності та зниження витрат [2]. Наприклад, впровадження автоматизованих систем управління фермами або інноваційних методів зрошування дозволяє не лише зекономити на виробничих витратах, а й зменшити негативний вплив на довкілля. Ці підприємства також приділяють велику увагу диверсифікації ризиків. З метою забезпечення стабільності вони можуть інвестувати у різні сектори аграрного виробництва, такі як тваринництво або переробка продукції, щоб зменшити залежність від одного джерела доходу.

Середні аграрні підприємства зазвичай стикаються з обмеженими ресурсами, тому їхнє довгострокове планування зосереджується на оптимізації використання наявних ресурсів та пошуку шляхів підвищення ефективності. Для них важливо розробляти гнучкі стратегії, що дозволяють швидко адаптуватися до змін на ринку [3]. Наприклад, впровадження сучасних методів управління персоналом, ефективне використання земельних ресурсів та залучення інноваційних технологій для контролю за врожайністю є пріоритетами. Також для середніх підприємств важливим аспектом є підтримка стабільних відносин з партнерами та постачальниками, що дозволяє забезпечити стабільний доступ до необхідних ресурсів.

Для малих аграрних підприємств, які часто працюють на локальних ринках або займаються нішевими видами виробництва, довгострокове планування фокусується на ефективному використанні людських та природних ресурсів. У таких підприємствах, де фінансові можливості обмежені, важливим є розвиток навичок самозабезпечення та використання місцевих природних умов для досягнення максимальної продуктивності [4]. Малі фермери часто орієнтуються на екологічні методи ведення господарства, такі як органічне землеробство, яке дозволяє їм знизити витрати на хімічні добрива і покращити екологічну стійкість їхньої продукції. Крім того, для малих підприємств важливим є розвиток відносин з місцевими спільнотами, що забезпечує стійкий ринок збуту



і підтримує їхню економічну стабільність [2].

Одним із спільних аспектів для всіх типів аграрних підприємств є врахування екологічних чинників у процесі планування та управління ресурсами. Сучасні виклики, пов'язані зі змінами клімату, зростаючим попитом на екологічно чисті продукти та ресурсні обмеження, змушують підприємства впроваджувати стратегії сталого розвитку, що може включати інвестування в технології, які знижують вплив на довкілля, збереження водних ресурсів або розвиток програм з охорони ґрунтів. Для аграрних підприємств сталий розвиток стає не лише питанням відповідальності, а й конкурентною перевагою на ринку.

Довгострокове планування також передбачає управління ризиками, пов'язаними з погодними умовами, ринковими коливаннями та політичними змінами. Аграрні підприємства повинні бути готові до непередбачуваних обставин, і це вимагає розробки стратегій управління ризиками, таких як страхування врожаю, диверсифікація продукції або налагодження стабільних відносин з постачальниками [4]. Таким чином, підприємства можуть не лише мінімізувати можливі збитки, але й скористатися можливостями, які виникають внаслідок змін на ринку.

Таким чином, підходи до довгострокового планування та управління ресурсами в аграрних підприємствах залежать від їхнього типу, масштабу діяльності та специфіки ринків, на яких вони працюють. Для великих підприємств важливим є інвестування в технології та диверсифікація, середні підприємства зосереджуються на підвищенні ефективності та управлінні ризиками, а малі ферми використовують гнучкі стратегії і роблять акцент на місцевих ресурсах та екологічних методах виробництва. Усі ці підприємства об'єднуює необхідність сталого розвитку та адаптації до сучасних викликів, що є основою їхнього успішного функціонування на довгостроковій основі.

Список використаних джерел:

1. Бурковська А.І. Організаційно-економічні засади інвестиційного забезпечення продовольчої безпеки України: дисертація. МНАУ. 2022 р. 299 с. URL: <http://surl.li/qrohon>
2. Shebanina O., Burkovska A., Petrenko V., Burkovska A. Economic planning at agricultural enterprises: Ukrainian experience of increasing the availability of data in the context of food security. *Agricultural and Resource Economics*. 2023. Vol.9. No.4. Pp.168–191. <https://doi.org/10.51599/are.2023.09.04.08>.
3. Caruso D., Lunkina T., Burkovska A. and Burkovska A. Assessment of the Influence of the National Bank of Ukraine Monetary Policy on Food Security of the State. *Accounting and Finance*. 2020. №4 (90), P. 45-51. DOI: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2020-4\(90\)-45-51](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2020-4(90)-45-51)
4. Колесник В. М., Сулова А. Ю. Оцінка ефективності управління у сільськогосподарських підприємствах Арбузинського району Миколаївської області. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. № 8. С. 1258–1264.

